

Vanhusneuvosto**Vanhusneuvoston kokous****Aika:** 20.11.2019 klo 14.01–16.29**Paikka:** Kaupungintalo, Vihreiden ryhmähuone, Aleksanterinkatu 20**Osallistujat:** Laura Varjokari (puheenjohtaja), Mirja Arajärvi, Timo Auranen, Pirjo-Liisa Kangasniemi, Veijo Lehto, Lena Lindberg, Markus Löfström, Seija Meripaasi, Heli Rantanen, Marja Ruotsalainen, Jenni Räsänen, Satu Luomajoki, Olli Salin, Lala Sjöblom, Pirkko Telaranta, Pirjo Tujula, Toivo Tupin ja Outi Paulig (sihteeri)**Asiantuntijat:** erityissuunnittelija Jaana Korpimies, sote-toimiala/asia 4, erityissuunnittelija Ari Tammi, kaupunginkanslia/asia 10**1. Kokouksen avaaminen ja osallistujien toteaminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.01. Tehtiin esittelykierrös.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Kokouksen 16.10.2019 muistio oli jaettu 18.10.2019. Siihen ei ollut huomautettavaa.

4. Monipuoliset seniorikeskukset ja merkityksellinen elämä

Jaana Korpimies ja Jenni Räsänen esittelivät asiaa. Diaesitykset linkkinä. Jaana kävi ensin läpi uudistuvat nimitykset. Tavoitteena on, että Koskelan seniorikeskus avautuu vuonna 2023. Palvelukeskukset ja matalan kynnyksen palvelut ovat jatkossakin tärkeitä.

Kuntouttava arviointiyksikkö on aloittanut 1.9.2019. Sen avulla arvioidaan niiden uusien asiakkaiden tilanne, jotka eivät ole ennestään esim. kotihoidon piirissä. Arviointijakso toteutetaan kotona. Sen jälkeen aloitetaan tarvittaessa palvelut. Kotihoidossa on otettu käyttöön optimointijärjestelmä, jolla parannetaan mm. reititystä ja työn hallintaa.

Kulttuurista vanhustyötä alettiin Helsingissä kehittää noin 10 vuotta sitten. Sen avulla yritetään edistää merkityksellistä ja oman näköistä elämää. Kulttuurin, kuten musiikin kautta voidaan tavoittaa esim. muistisairaita ihmisiä, joita on vaikea enää kohdata puheen tasolla. Ihmisten tulisi olla yhdenvertaisia myös kulttuuristen perusoikeuksien suhteen. Huonoimmassa asemassa ovat kotona olevat huonokuntoiset vanhukset. Kuultiin esimerkkejä siitä, miten erilaisia toimintamuotoja on räätälöity ikääntyneille. Kulttuurin kirjaaminen on myös tärkeää. Keskustelussa todettiin, että kulttuurin avulla on hoidettu ihmisiä jo kauan, mutta se ei ole aiemmin ollut osana vakiintunutta toimintaa. On hyvä, että tähän suuntaan on edetty.

Keskustelussa todettiin aiemminkin todettu asia, että seniorikeskusten kehittämisellä ja vanhusneuvostolla voisi olla enemmän yhteyksiä. Kysyttiin, miksi asiat etenevät niin hitaasti esimerkiksi Koskelan suhteen. Vanhusneuvoston (v. 2016) nimeämä edustaja ei ole vielä päässyt mukaan suunnitteluun. Seija Meripaasi totesi, että hanke on ollut pysähdyksissä ja etenemisessä on ollut sote-toimialasta riippumattomia esteitä.

Kysyttiin, miten tavoitetaan niitä vanhuksia, jotka eivät ole minkään palvelujen piirissä. Esitettiin myös kysymys, onko toimintaan ja sen kehittämiseen riittävästi resursseja.

5. Venäjänkielisten ikääntyneiden tilanne ja tarpeet Helsingissä/Toivo Tupin

Kuultiin täydennys 12.9.2019 käsiteltyyn vieraskielisten tilanteeseen. Venäjänkieliset ovat Suomen ja Helsingin suurin vieraskielisten ryhmä. Linkki tilastoesitykseen, jossa on määrällisiä tietoja. Toivo kertoi, miten monia ryhmiä kuuluu venäjänkielisten kieliryhmään. Osa heistä on ollut Suomessa jo satoja vuosia ja osa taas on tullut Suomeen erilaisista Neuvostoliiton ja Venäjän poliittista käänteistä johtuen. Venäjänkielisillä on tiivistä yhteistoimintaa, vertaistukea ja harrastuksia Inkeri-Keskuksessa. He tekevät myös matkoja ja järjestävät juhlia, kuten eläkeläisjärjestötkin.

Monella iäkkäällä venäjänkielisellä on hyvin niukka toimeentulo, esimerkiksi pelkkä takuueläke. Peruspalvelujen saaminen ei ole helppoa. Monella on ongelmana Kelassa asiointi. Pelkästään ajan varaamiseen ja vuoronumeron saamiseen pitäisi osata käyttää tietokonetta. Puhelimesta asiointikin on vaikeaa, koska on vaikea ymmärtää nopeaa puhetta.

Monet venäjänkieliset ovat sopeutuneet Suomeen hyvin ja pärjäävät, kunnes pitäisi saada kotihoitoa tai päästä palvelutaloon. Kotihoidon työntekijöiden suuri vaihtuvuus on hankalaa. Kaiken kaikkiaan kuitenkin monet, erityisesti inkerinsuomalaiset paluumuuttajat, ovat hyvin kiitollisia Suomelle, joka otti heidät vastaan.

6. Palaute eläkeläisjärjestöjen seminaarista ja järjestökyselystä

Seminaari ei kaiken kaikkiaan vastannut asetettuja toiveita etenkin asumisaiheen osalta. Osallistujia oli odotettua vähemmän, vaikka viestintään oli panostettu paljon. Sekä ajankohta että aiheet oli sovittu yhdessä eläkeläisjärjestöjen kanssa. Esitys oli liian yleisellä tasolla, kun toivottiin asioiden tarkastelua nimenomaan eläkeikäisten näkökulmasta. Konkreettisiin kysymyksiin ei saatu vastauksia. Todettiin, että jatkossa on järkevämpää järjestää erikseen yleisötilaisuudet ja järjestötapaamiset, molempia vähintään yksi vuodessa. Yleisötilaisuuksia kannattaa järjestää yhteistyössä muiden tahojen kanssa.

Järjestökyselyn tuloksia esiteltiin lyhyesti seminaarissa ja listaus tuloksista oli jaettu vanhusneuvostolle. Vastauksia kyselyyn saatiin vain 20 järjestöltä, kun potentiaalisia vastaajia oli 69. Päällimmäisinä tuloksina tulivat esiin toiveet yhteistyön tiivistämisestä ja tiedonkulun tehostamisesta. Myös konkreettisia ehdotuksia tuli. Mihin toiveisiin voidaan vastata? Millainen palaute asiasta lähetetään järjestöille? Aiheeseen palataan joulukuun kokouksessa ja sovi-taan konkreettisesta etenemisestä.

Myös vammaisneuvoston ja vammaisjärjestöjen tilaisuudessa 13.11.2019 oli keskustelua ja ideoita järjestöyhteistyöstä. Haasteet ovat osin saman tyyppisiä kuin vanhusneuvoston järjestöyhteistyössä. Tilaisuuden muistio lähetetään tiedoksi vanhusneuvostolle myöhemmin.

7. Kevään kokousten ja muiden tilaisuuksien suunnittelu

Vuoden 2019 painopisteenä olivat lähipalvelut ja vuoden 2020 painopisteeksi on aiemmin sovittu köyhyys laajassa merkityksessä. Aiheen käsittely on alkanut jo syksyn aikana sote-lautakunnan tapaamisessa ja järjestöseminaarissa.

Käytiin läpi toimintakalenterin luonnos keväälle 2020. Yleisötilaisuuden ajankohdaksi sovittiin torstai 28.5.2020. Järjestötapaamisen ajankohta on 28. tai 29.4. klo 14.00. Tapaaminen kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunnan kanssa yritetään järjestää maaliskuulle. Jenni Räsänen toimialan edustajana ja Laura Varjokari lautakunnan jäsenenä ovat avainhenkilöt valmistelun käynnistämisessä.

Vanhusneuvostolle oli tullut yhteistyöpyyntö Suvanto ry:ltä, aiheena ikääntyneiden taloudellisen kaltoinkohtelun torjunta. Yhteistyöehdotus oli jaettu asialistan liitteenä. Aihe on tärkeä.

Oleellista on varmistaa, että järjestettävä koulutustilaisuus ei ole päällekkäin muiden tärkeiden tilaisuuksien kanssa. Sovittiin, että Olli ryhtyy vanhusneuvoston yhteyshenkilöksi Suvantoon päin.

Kevätkauden kokousaiheista sovittiin työvaliokunnan ehdotusten pohjalta:

- Lyhyet toimialakatsaukset joka kokoukseen. Järjestys sovitaan toimialojen ja kaupunginkanslian edustajien kanssa erikseen.
- Järjestöjen ja muiden tahojen ajankohtaisia asioita käsitellään myös kaikissa kevään kokouksissa. Esittelyjä tulee 1-2 kuhunkin kokoukseen. Sovitaan järjestys joulukuun kokouksessa. Puheenvuoron pituus on 5-10 minuuttia. Huhtikuun kokouksessa on Pollin vuoro.
- Ruotsinkielisten ikääntyvien tilanne ja tarpeet Helsingissä.
- Elämän loppuvaiheen hyvä hoito Helsingissä.
- Ikääntyneiden ja erityistä tukea tarvitsevien liikkumisen edistämisen alaryhmän tilannekatsaus.
- Helsingin kävelyn edistämisen ohjelma. Kyseessä on kaupunkiympäristötoimialan ohjelma, josta toistaiseksi on vähän tietoa esim. kaupungin verkkosivuilla.
- Laakson sairaala-alueen suunnittelu. Asiasta oli asukastilaisuus 19.11. Kaupunkiympäristötoimialalta on toivottu, että vanhus- ja vammaisneuvosto osallistuvat suunnitteluun jollakin tavalla. Sovittiin, että osallistutaan. Tarkennetaan jatkossa, miten.
- Stadin ikäohjelman etenemisen esittely: voidaan pyytää esittelyjä esim. joidenkin kiinnostavien toimenpiteiden osalta. Näin päästään konkreettisemmalle tasolle.
- Osallistuva budjetointi ja OmaStadi –äänestys: Mitkä ehdotukset voittivat äänestyksessä, erityisesti ikääntyneitä kiinnostavat? Miten voittajaehdotukset toteutetaan?

Ikääntyneiden asumista halutaan käsitellä edelleen. Edellispäivän seminaariin viitaten todettiin, että hienoista ajatuksista pitäisi päästä konkretisointiin. Monessa kaupungissa, kuten Oulussa ja Tampereella, on edetty paremmin kuin Helsingissä, jossa kaupunki ei toimi kokonaisuutena ikäihmisten asumisen hyväksi. Aihetta käsiteltiin mm. EETUn eläkeläisparlamentissa. Matti Korhonen Oulusta olisi hyvä puhuja. Myös Jussi Särkelällä on hyviä ajatuksia tästä. Ikäihmisille tarkoitettujen asumismuotojen edistäminen pitäisi ottaa tosissaan. Eri tahoja pitäisi saada saman pöydän ääreen. Työvaliokunnassa tarkennetaan, miten tässä voidaan edetä ja mikä on vanhusneuvoston rooli.

8. Digineuvonnan tilanne ja toimintamalli/ Heli Rantanen ja Ari Tammi

Materiaalia oli jaettu etukäteen ja paperiversioita jaettiin kokouksessa. Neuvoston jäsenet voivat ottaa kantaa digitukipalveluun ja esittää ehdotuksia siitä, mihin suuntaan digitukea Helsingin kaupungilla pitäisi kehittää. Heli Rantanen totesi, että materiaali on tehty ensisijaisesti kaupungin sisäiseen käyttöön, minkä vuoksi kielenkäyttö ja termit voivat olla vaikeasti avautuvia.

Digineuvontatyötä on tehty jo pitkään ja tarve on edelleen kasvava. Älypuhelinien tulo on muuttanut kuvaa, samoin kuin se, että ihmiset tulevat paikalle omien kannettaviensa kanssa. Kaupungin palvelukartalta [linkki](#) löytyvät tukea antavat paikat.

Neuvojen koulutus on oleellista, koska suuri osa heistä on vapaaehtoisia. Tärkeää on mm. se, että asiakkaiden pankkitunnuksia ei saa käyttää. Myös esim. kaikki kirjastojen työntekijät antavat oman työnsä ohella digitukea. Jokaisen kaupungin työntekijän pitää osata ohjata apua tarvitseva opastuspisteeseen tai muuten auttaa eteenpäin, olipa kyseessä kaupungin tai esim. Kelan palvelu. On tärkeää myös, että työntekijöiden annetaan käyttää työaikaansa digiopastukseen. Avun tarvitsijoissa on paljon myös heitä, jotka osaavat jonkin verran käyttää nettiä, mutta esim. laitteen vaihtuessa tulee vastaan erilaisia ongelmia.

Vanhusneuvosto

Neuvojien ei ole helppo pysyä ajan tasalla kaupungin sähköisten palvelujen muutoksessa. Neuvojien kokemuksia pitäisi enemmän kuunnella ja käyttää hyväksi. Opastustilanteen jälkeen pyydetään asiakaspalautetta. Digineuvonta.hel.fi –sivustoa ollaan avaamassa avoimempaan suuntaan ja kootaan yhteen erilaisia tieto- ja palvelukanavia.

Keskustelussa todettiin mm.

- Erityistarpeisia ihmisiä pitäisi kuulla esimerkiksi järjestöjen kautta. (Erityisryhmä-termiä ei pidä käyttää.) Testaustakin voidaan järjestää.
- Saavutettavuuden kannalta on tärkeää, että opastusvideoissa on tekstitys.
- Verkon vaarat ja huijauksilta suojautuminen ovat erittäin tärkeässä roolissa digineuvonnassa.
- On tiedossa, että kotiin annettavaa digitukea pitäisi lisätä. Haasteena ovat vastuukysymykset ja avun tarvitsijoiden tavoittaminen. Toistaiseksi vain HelsinkiMissio on tehnyt kotikäyntejä. Ns. hybridimalli, jossa neuvoja menisi kotiin kotihoidon työntekijän kanssa, on yksi mahdollisuus. Kotihoidossa on toisaalta muutenkin monia haasteita ja nyt myös tulossa oleva Apotti-tietojärjestelmä.

Digineuvontaan liittyviä kommentteja voi lähettää suoraan Ari Tammelle tai Timo Aurasen kautta marraskuun loppuun asti. Päivitetty toimintamalli on tarkoitus saada valmiiksi noin kuukauden sisällä.

9. Joulukuun kokouksen asiat

- Kruunuvuorenranta-asiaa tulee esittelemään projekti-insinööri Mikko Ahola kaupunkiympäristön toimialalta. Kenttäkierrokseen Kruunuvuorenrannassa keväämmällä on kiinnostusta. Ajankohdasta voidaan sopia Aholan kanssa kokouksessa.
- Konkreettiset toimet järjestöyhteistyön kehittämisessä.
- Täsmennykset kevään 2020 toimintasuunnitelmaan. Halukkaille mahdollisuus esittää ehdotuksia esim. toiminnan kehittämisestä. Ei pidetä varsinaista palautekierrosta. Palautetta voi kuitenkin antaa.

10. Kaupungin edustajien asiantuntemuksen parempi hyödyntäminen kokouksissa ja neuvoston toiminnassa

- Miten kaupungin asiantuntijoiden osaamista osattaisiin paremmin käyttää hyväksi? Aiheesta on käyty syksyn aikana keskusteluja toimialojen edustajien kanssa. Seija Meripaasi totesi, että sote-toimialalla oli hyvä tapaaminen vanhus- ja vammaisneuvostojen sihteerien kanssa 14.11.2019. (Tästä tulossa myöhemmin muistio.) Asian tärkeys on tiedostettu ja kasvokkain tapaaminen on hyödyllistä. Se auttaa huomaamaan asioiden välisiä yhteyksiä. Asiat eivät ole salaisia, mutta kun niitä on meneillään paljon, ei aina huomata pitää kaikkia tahoja riittävästi ajan tasalla.
- Pirjo Tujula totesi, että vanhusneuvosto voisi mennä erilaisiin esteettömiin kohteisiin, kuten Oodiin tai Triplaan katsomaan uusia ratkaisuja, mutta tällaisia toiveita ei ole tullut esiin. [*Vanhusneuvosto tutustui Oodiin ja sen esteettömiin ratkaisuihin 6.3.2019/siht. huom.*]
- Kysyttiin, raportoivatko kaupungin edustajat vanhusneuvostossa esiin tulleita asioita omalle toimialalleen? Seija totesi, että hänellä ainakin on tämä käytäntö. Soten asioiden osalta on tullut selväksi, että vanhusneuvostoon halutaan myös terveysasemiin liittyvää asiaa. Olli ehdotti käyntiä Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksessa.
- Kokouksissa alustajilta voisi aina kysyä, mitä he odottavat vanhusneuvostolta. Tämä täytyy muistaa jatkossa entistä paremmin.
- Kevään kokouksiin on sovittu toimialojen ajankohtaiskatsaukset. Lisäksi voitaisiin pitää kaupungin edustajille kokouksissa kyselytunteja valtuuston tapaan. Kysymykset tulisi lähettää etukäteen.

11. Kuulumiset loka-marraskuun tilaisuuksista

- Vanhusneuvostopäivä oli 6.11.2019 ja siellä oli useita osallistujia neuvostosta. Mikä oli päivän paras anti? Todettiin, että pöytäkeskustelut olivat joissakin pöydissä olleet hyödyllisiä, mutta kaikissa eivät. Parhaimmillaan ne avasivat uusia näkökulmia puolin ja toisin, myös pienempien kuntien edustajien kanssa. Monille oli yllätys, että Helsingissä lähipalvelut eivät aina ole lähellä. Huomattiin, että Helsingissä vanhusneuvoston asema on heikompi kuin monessa kunnassa. Neuvostojen kokoonpanojen kirjavuus eri kunnissa kiinnitti huomiota. Päivässä oli kaksi selkeää eri aihetta ja tätä pidettiin hyvänä.
- Terveiset maakunnallisesta vanhusneuvostojen kokouksesta Espoossa 13.11.2019: Olli osallistui Helsingin edustajana. 15 kuntaa oli mukana. Kokouksen materiaali on jo jaettu. Mahdollinen Uudenmaan vanhusneuvostojen yhteinen kannanotto on valmis-teilla. Liikennekysymykset ja vaikuttamisen mahdollisuudet olivat tärkeitä kysymyksiä kaikille.
- läkkäiden ihmisten palvelujen uudistamistyöryhmän henkilöstöjaoston sidosryhmät-ilaisuus 14.11. Aiheena oli erityisesti kotihoito. - Markus osallistui vanhusneuvostosta ja Seija soten edustajana. Seija totesi, että jäätiin odottavalle kannalle: mitkä ovat seuraavat askeleet?
- OECD-kokous Pariisissa: Laura osallistui kokoukseen, jonka teemana oli nuorisotutkimus ja nuorten kokemukset vaikuttamisesta. Haluttiin sukupolvien välisiä kokemuksia, minkä vuoksi pyydettiin vanhusneuvoston puheenvuoro. Puheenvuorosta tuli erittäin hyvää palautetta.
- Stadin ikäohjelman verkostotilaisuus 18.11.2019: Timo piti vanhusneuvoston puheenvuoron, joka oli hyvin onnistunut. Raportointi ja ohjelman etenemisen seuranta ovat nyt tärkeitä. Tilaisuudessa tuli hyvää keskustelua ja vanhusneuvosto oli esillä.

12. Muut asiat

- Finanssialan pilotti etenee. Asian esittelytilaisuus on siirretty ja pidetään 3.3.2020.

13. Ilmoitusasiat

- Tammikuussa alkavat Aktivistimurtojen kaikille avoimet yleisötilaisuudet keskustakirjasto Oodissa Helsingissä. Kyseessä ilmastoaktiivien isoäitien ryhmä, josta oli juttu Helsingin Sanomissa 2.11.2019. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006293790.html>
- Kaupunginhallituksessa on ollut esillä nuorten osallistuminen päätöksentekolimiiniin. Asia lähetettiin jatkovalmisteluun. Vanhusneuvosto seuraa tilannetta.
- Eläkeläiset ry:n 60-vuotisjuhla on Kulttuuritalolla 4.12.2019.

14. Kokouksen päättäminen

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.29.

Puheenjohtaja

Sihteeri

Laura Varjokari

Outi Paulig